

FLEKKFJERNING

Flekker på tekstiler lar seg som regel fjerne - spesielt hvis de tas raskt. Det er viktig å forsikre seg om at stoffet tåler behandlingen som anbefales her. Spesielt ull, silke, viskose og acetat er delikate fibre som ikke tåler altfor hardhendt behandling. Vanskelige flekker bør fjernes før vask. Dette gjelder blod, blekk, grønske, kvae, neglelakk og rust.

Flekker bør fjernes så raskt som mulig. Det kan oppstå skjolder når flekken skal fjernes. Arbeid utenfra og innover mot flekkens kjerne, det minsker risikoen for skjolder. Arbeid gjerne fra stoffets vrangside hvis flekken er på retten.

Et nytt flekkfjerningsmiddel som er kommet i handelen fjerner mange vanskelige flekker med oksygen. Det er skånsomt og effektivt.

Asfalt/bek

Smør fett eller olje på flekken. La det ligge en stund, skrap av. Gjenta dette til det ikke løsner mer. Flekkresten fjernes med white-spirit, håndrensekrem eller oppvaskmiddel. Skyll bort middelet, eller vask plagget etterpå.

Beis

Ny flekk: Er beisen vannbasert, skyll med vann. Er beisen spritbasert, sug opp med sprit.
Gammel flekk: Vanskelige å fjerne.

Blod

Ny flekk: Skyll med rent, kaldt vann som kan tilsettes litt salmiakk eller enzymholdig vaskemiddel.
Gammel flekk: Legg i bløt i lunkent vann med enzymholdig vaskemiddel, ca. ½ time. Løs vaskemiddelet godt opp! (Vær forsiktig med enzymholdig vaskemiddel til ull og silke. Bruk heller en oppløsning av 1 ss salt til ½ l vann. Gni forsiktig og vask tøyet.)

Bær, frukt

Ny flekk: Spyl kokende vann gjennom flekken så raskt som mulig. Vask plagget. Noen

fruktflekker, for eksempel banan, må vaskes bort – gjerne med enzymholdig vaskemiddel.

Gammel flekk: Fukt stoffet med oppvaskmiddel, la det ligge noen timer. Vask tekstilen.

Blyantstreker

Fukt flekken med oppvaskmiddel, la det ligge noen timer. Vask plagget.

Coladrikker

Ny flekk: Spyl kokende vann gjennom flekken så snart som mulig. Vask plagget.

Gammel flekk: Fukt stoffet med oppvaskmiddel, la det ligge noen timer. Vask.

Egg

Gni forsiktig med kaldt vann. Vask så med enzymholdig vaskemiddel, skyll godt.

Farge

Dypp flekken i sprit som er varmet i vannbad. Tilsetning av litt såpe øker virkningen. Vask.

Stoff som tåler bleking: Bruk hydrogenperoksidløsning, skyll eller vask til slutt.

Fett

Vanskelige flekker fuktes med flytende oppvaskmiddel, la det ligge noen timer. Deretter vask.

Hvis det er lettere flekker, vask ved 60°C hvis stoffet tåler det. White-spirit løser fett. Fukt flekken og sug opp med en klut. Gjenta hvis det er nødvendig. Vask plagget om nødvendig etterpå.

Frukt, fruktsaft

De fleste frukt- og saftflekker forsvinner ved kokvask med et vaskemiddel som inneholder blekemiddel (se vaskemiddelemballasjen). Tåler plagget vask ved 60°C, gjør følgende med flekken:

Ny flekk: Skyll flekken med én gang, vask. Gammel flekk: Fukt med oppvaskmiddel, la det ligge noen timer og vask plagget. Fargerest kan blekes med hydrogenperoksidløsning, skyll eller vask.

Fugleskitt

Gni forsiktig med eddik og vann, (2 ss eddik til 1 dl vann). Går ikke flekken av, fukt med oppvaskmiddel, la det ligge noen timer og vask plagget.

Grønske, blomster

Dypp flekken i sprit som er varmet i vannbad. Tilsetning av litt såpe øker virkningen. Vask.

Stoff som tåler bleking: Bruk hydrogenperoksidløsning, skyll eller vask til slutt.

Gule flekker på hvit duk

Lag en grøt av vaskemiddel med blekemiddel og vann, gni den på flekkene. La det ligge litt og kok duken i rent vann. Skyll godt. Hvis duken har fargerike broderier, ta litt ”grøt” på flekkene, la den ligge og vask den ved så høy temperatur som duken tåler.

Iskrem

Hell lunkent vann gjennom flekken, eller vask plagget.

Jordslag/mugg

Vask plaggene ved så høy temperatur som de tåler – helst 60C eller høyere. Tåler ikke stoffet så høy temperatur, legg det i en løsning av eddik og vann – 2 dl eddik til 1 liter vann. La det ligge ca et døgn. Vask plagget. Det finnes en spesiell jordslagfjerner i handelen.

Kaffe

Uten melk/fløte: Skyll flekken med rent vann, så høy temperatur som stoffet tåler. Med

melk/fløte: Skyll først med lunkent vann, deretter med varmt vann. Hvis flekken er der fortsatt:

Gni forsiktig med en klut fuktet i sprit, eller dypp i sprit som er varmet i vannbad. Tilsetning av litt såpe øker virkningen. Vask. Stoff som tåler bleking: Bruk hydrogenperoksidløsning, skyll eller vask til slutt.

Kakao, sjokoladedrikk

Vask plagget ved 60C hvis stoffet tåler det. Hvis stoffet bare tåler 40°, ha oppvaskmiddel på flekken, la det ligge en stund. Vask plagget. Er det fortsatt en flekk, blek med hydrogenperoksid, skyll eller vask etterpå.

Kosmetikk

Ha oppvaskmiddel på flekken, la det ligge noen timer. Vask plagget, helst ved 60C eller ved så høy temperatur som stoffet tåler. Hvis det er fargeflekk tilbake, ta på hydrogenperoksid, skyll eller vask

etterpå.

Kulepenn

Gni forsiktig på flekken med en klut fuktet i sprit, eller dypp flekken i sprit som er varmet i vannbad. Hvis du tilsetter litt såpe øker virkningen. Vask. Stoff som tåler bleking: Bruk hydrogenperoksidløsning, skyll eller vask til slutt.

Kvae/harpiks

Skrap av mest mulig. Legg flekken mot et absorberende underlag og fukt med terpentin. Fjern terpentina med white-spirit, vaskemiddelløsning eller håndrensekrem. Skyll ut.

Lakk

Fukt flekken med tynner eller aceton mot et absorberende underlag. Forsiktig så det ikke blir skjolder! Vask plagget om nødvendig. OBS: Stoff av acetat og triacetat ødelegges av aceton. Noen typer lakk lar seg ikke fjerne.

Leppestift

Ha oppvaskmiddel på flekken, la det ligge noen timer. Vask plagget ved så høy temperatur som stoffet tåler. Hvis det er igjen fargeflekk, ta på hydrogenperoksid, skyll eller vask etterpå.

Lim

Vannløselig lim fjernes ved å spyle lunkent vann gjennom flekken. Til vannuløselig lim brukes aceton eller tynner. OBS: Ikke på acetat eller triacetat.

Majones

Vanskelige flekker fuktes med flytende oppvaskmiddel. La det ligge noen timer. Vask deretter ved så høy temperatur som stoffet tåler. Hvis det er lettere flekker, vask ved 60C hvis stoffet tåler det. White-spirit løser fett. Fukt flekken og sug opp løsningsmiddelet med en klut. Gjenta hvis det er nødvendig. Vask plagget etterpå.

Maling

Ny oljemaling fjernes med white-spirit. Gammel oljemaling fjernes med terpentin tilsatt litt

salmiak. Legg en klut fuktet med terpentinblandingen på flekken og la den virke en stund for at flekken skal løses opp. Terpentina fjernes med white-spirit eller vaskemiddelløsning. Skyll godt eller vask plagget. Latexmaling fjernes med eddik (ikke på acetat eller triacetat). La det ligge en stund, skrap av løsnet maling og gjenta behandlingen. Latexmaling kan være vanskelig å få bort.

Melk

Hell lunkent vann gjennom flekken, eller vask plagget.

Neglelakk

Fjern flekken med aceton hvis stoffet tåler det (ikke på acetat eller triacetat). Neglelakkfjerner kan brukes, men den kan inneholde olje. Da får du en fettflekk. Den kan fjernes ved å gni flekken inn med oppvaskmiddel og la det ligge en stund før plagget vaskes.

Olje

Vanskelige flekker fuktes med flytende oppvaskmiddel, la det ligge noen timer. Deretter vask ved 60C, hvis stoffet tåler det. White-spirit som løser fett kan også brukes. Fukt flekken og sug opp løsningsmiddelet med en klut. Gjenta hvis det er nødvendig. Vask plagget etterpå.

Oppkast

Skrap vekk faste partikler. Hell lunkent vann gjennom flekken, eller vask plagget med enzymholdig vaskemiddel. Lukten fjernes ved å vaske med vann tilsatt 1 ts salmiakk per dl vann. Skyll med rent vann.

Parfyme

Gni forsiktig på flekken med sprit.

Pudder

Ha oppvaskmiddel på flekken, la det ligge noen timer. Vask plagget, helst ved 60C, eller ved så høy temperatur som stoffet tåler. Hvis det er fargeflekk tilbake, ta på hydrogenperoksid, skyll eller vask etterpå.

Rust

Legg stoffet i sitronsyreløsning – 1 ts sitronsyre per dl vann - i ca en time. Skyll med rent vann.

Hvis du bruker rustfjerner, følg bruksanvisningen. Rustflekker kan føre til at det blir hull i stoffet.

Rødvin

Ny flekk: Spyl flekken med kokende vann og vask ved 60C hvis stoffet tåler det. Gammel flekk: Fukt med oppvaskmiddel, la det ligge noen timer og vask. Fargerest kan blekes med hydrogenperoksidløsning, skyll eller vask.

Sennep

Bruk først white-spirit eller flytende oppvaskmiddel. Vask tekstilen.

Hvis det sitter farge igjen: Gni forsiktig på flekken med en klut fuktet i sprit, eller dypp den i sprit som er varmet i vannbad. Tilsetning av litt såpe øker virkningen. Vask.

Stoff som tåler bleking: Bruk hydrogenperoksydløsning, skyll eller vask til slutt.

Sjokolade, fast

Skrap vekk faste partikler. Ny flekk: Hell lunkent vann gjennom flekken, eller vask plagget med enzymholdig vaskemiddel. Gammel flekk: Gni forsiktig på flekken med en klut fuktet i sprit, eller dypp den i sprit som er varmet i vannbad. Tilsetning av litt såpe øker virkningen. Vask. Stoff som tåler bleking: Bruk hydrogenperoksidløsning, skyll eller vask til slutt.

Skismøring/klister

Smør fett eller olje på flekken. La det ligge en stund, skrap av. Gjenta til det ikke løsner mer. Flekkresten fjernes med white-spirit, håndrensekrem eller oppvaskmiddel. Skyll bort middelet. Vask plagget, hvis det er nødvendig.

Skokrem

Skrap av mest mulig. Legg flekken mot et absorberende underlag og fukt med terpentin. Fjern terpentinene med white-spirit, vaskemiddelløsning eller håndrensekrem. Skyll ut.

Smøreolje

Vanskelige flekker fuktes med flytende oppvaskmiddel. La det ligge noen timer. Vask deretter ved så høy temperatur som stoffet tåler. Eller: Bruk white-spirit til å løse fettet. Fukt flekken og sug

opp løsningsmiddelet med en klut. Gjenta hvis det er nødvendig. Vask plagget.

Stearin

Kjøl flekken med isbiter i en plastpose, eller legg plagget i fryseren. Skrap/brekk av så mye som mulig etterpå. Stearin som er trukket inn i stoffet kan fjernes om du legger dobbelt lag papirhåndkle over og under flekken og stryker over med middels varmt strykejern. Fettflekken som blir igjen blir oftest borte ved vask på 60° C. Hvis plagget tåler vask bare ved 40° C, ta på litt oppvaskmiddel. La det ligge en stund, vask plagget. Fargete lys kan gi fargeflekker. Dypp da flekken i sprit som er varmet i vannbad. Tilsetning av litt såpe øker virkningen. Vask. Stoff som tåler bleking: Bruk hydrogenperoksidløsning, skyll eller vask til slutt.

Svette

Vask i enzymholdig vaskemiddel, eller fukt flekken med 1 ss eddik eller 1 ss salmiakk til 1 dl vann. La det ligge en stund. Hvilken av disse måtene som er best, avhenger om du har sur eller alkalisk svette. Prøv deg fram. Skyll godt og vask etterpå.

Søle

La den tørke og børst plagget. Vask. På ikke vaskbare stoffer kan du bruke white-spirit.

Te

Uten melk/fløte: Skyll flekken med rent vann med så høy temperatur som stoffet tåler. Med melk/fløte: Skyll først med lunkent vann, deretter med varmt vann. Hvis flekken er der fortsatt: Gni forsiktig på flekken med en klut fuktet i sprit, eller dypp den i sprit som er varmet i vannbad. Tilsetning av litt såpe øker virkningen. Vask. Stoff som tåler bleking: Bruk hydrogenperoksidløsning, skyll eller vask til slutt.

Tjære

Skrap av så mye som mulig først. Smør så fett eller olje på flekken. La det ligge en stund, skrap av. Gjenta til det ikke løsner mer. Flekkresten fjernes med white-spirit, håndrensekrem eller oppvaskmiddel. Skyll bort middelet, eller vask plagget.

Tomatketsjup

Forsvinner ved kokvask med et vaskemiddel som inneholder blekemiddel. Tåler plagget vask ved 60C, gjør følgende med flekken: Ny flekk: Skyll flekken med en gang, vask. Gammel flekk: Fukt med oppvaskmiddel, la det ligge noen timer og vask plagget. Fargerest kan blekes med hydrogenperoksidløsning, skyll eller vask.

Tran

Fukt med flytende oppvaskmiddel, la det ligge noen timer. Deretter vask. Hvis det er lettere flekker, vask ved 60C hvis stoffet tåler det. White-spirit løser fett. Fukt flekken og sug opp løsningsmiddelet med en klut. Gjenta hvis det er nødvendig. Vask plagget om nødvendig etterpå.

Trykksverte

Smør fett eller olje på flekken. La det ligge en stund, skrap av. Gjenta til det ikke løsner mer. Flekkresten fjernes med white-spirit, håndrensekrem eller oppvaskmiddel. Skyll bort middelet, eller vask plagget.

Tusj

Gni forsiktig på flekken med en klut fuktet i sprit, eller dypp den i sprit som er varmet i vannbad. Tilsetning av litt såpe øker virkningen. Vask. Stoff som tåler bleking: Bruk hydrogenperoksidløsning, skyll eller vask til slutt.

Tyggegummi

Kjøl stoffet med isbiter i en plastpose eller legg det i fryseboksen. Skrap bort så mye som mulig når det er kaldt. For å fjerne rester, dypp flekken først i terpentin, deretter i white-spirit.

Urin

Vask plagget.

Vann

Kan gi flekker på silke og viskose. Legg plagget på absorberende underlag. Fukt flekken med litt vann. Liten flekk kan tørkes med håndvarme. Stor flekk kan strykes tørr mellom to lag stoff på begge sider. Hvis flekken ikke går bort og stoffet ikke kan vaskes, send plagget til renseriet.

Vin

Bruk samme framgangsmåte som for fruktflekke.

Øl

Gni eller spyl med rent, lunkent vann.

Hjelpemidlene fås kjøpt i dagligvarehandel, jernvarehandel, fargehandel eller apotek.

Aceton er det samme som neglelakkfjerner. Aceton er svært brannfarlig og må ikke brukes på acetat.

Eddik - 5 eller 7% brukes til alkaliske flekker (svette).

Flytende oppvaskmidler har særlig fettløsende effekt.

Hydrogenperoksid (3%) kjøpes på apotek. Bleker fargeflekker. Tilsatt salmiakk forsterkes effekten.

Håndrensekrem kan kjøpes på bensinstasjon og kan løse opp tjære, skokrem o.l.

Klor bleker fargeflekker.

Rødsprit brukes til å fjerne fargeflekker. Er svært brannfarlig.

Salmiak brukes til å fjerne syreholdige flekker.

Sitronsyre selges i krystaller og løses opp i vann. Brukes som blekemiddel eller til rustfjerning.

Terpentin (vegetabilsk) løser opp kva, fett, oljemaling, gummi o.l.

Tynner løser opp fett og noen typer maling. Er svært brannfarlig.

Vaskemidler inneholder forskjellige ingredienser:

Alkalier øker vaskeeffekten ved å øke surhetsgraden (pH-verdien) i vaskevannet.

Ull, silke og noen fargestoffer er ømtålige overfor alkalier, og nøytralt vaskemiddel bør benyttes.

Blekemidler for å fjerne fargeflekker, noen virker ved 40°C andre først ved 60°C.

Enzymer fjerner proteiner og fett, og har virkning opp til 60°C. Ull og silke inneholder proteiner og må derfor ikke vaskes med midler som inneholder enzymer.

Tensidier har smussfjernende effekt.

White spirit løser fett og noen typer maling. Er meget brannfarlig.